

To hlavní, co můžeme říci o činu Jana Palacha je, že je to tajemství.

Odhodlat se k takovému činu vyžaduje odvahu a přesvědčení, které nejsou ve společnosti časté. Známe případy lidí, kteří obětovali život jako vojáci a to při činech, které přesahovaly plnění rozkazu. Jsou tu skutky rodičů, kteří se obětovali za své děti. Máme vědce, kteří riskovali život a sami na sobě testovali vážné nemoci. Křesťané odmítali odvolat svou víru, i kdyby to bylo jen formálně.

Palach ale nebyl příslušníkem řádné armády, členem velké, pronásledované a viditelné náboženské komunity, nejednal veden nějakým instinktem, který by byl do něj vrozen v okamžiku zrození, aby byl zachován lidský rod.

Skutek Jana Palacha se odehrál v době narůstající beznaděje několik měsíců po okupaci země vojsky Varšavské smlouvy, ve skutečnosti fakticky sovětskou armádou. Byl to čin v době temna a vykonal ho jako velký člověk a v dané chvíli v osamělosti skoro absolutní a přitom zjevně kvůli lidem, s kterými se cítil spojen.

Při hodnocení jeho sebeupálení nemůžeme použít výraz sebevražda, protože to označuje jiný způsob dobrovolného odchodu ze světa a motivů tam může být mnoho. Spíše se zde mluví o sebeoběti. Oběť vždycky znamená zřeknutí se a někdy i zničení něčeho, co je samo o sobě považováno za cenné. Pokud někdo obětuje svůj život, jde do krajnosti, protože neobětuje "něco", ale sebe. Vzdává se své budoucnosti, možnosti ještě potom něco ovlivnit, všech vztahů a vazeb a navíc bez jistoty, že jeho jednání bude mít skutečně nějaký dopad. V tom se podobá Jan Palach spíše lidem, které známe z jiných kultur, třeba buddhistickým mnichům, kteří se na protest upalují. Je to odchod ze světa velmi bolestivý, pomalý, konec, který by ve skutečnosti nesnesl realistické filmové tvárnění, protože by lidi zachvátila hrůza. Proto je ale tak působivý a znovu ožil po dvaceti letech v lednu 1989. Občané se probudili a zjistili, že když se mohl Palach obětovat takto, je třeba překonat strach před mašinerií moci a nasazenými policisty, údajně lidovými milicionáři, psy, vodními děly.

"Smrti, kde je tvé vítězství?" napsal apoštol svatý Pavel.

Připomínáme si to všechno i teď, kdy od oněch událostí uplynula půlka století a ožívají síly, které by chtěly připravit lidi o svobodu a to i za cenu kolaborace s cizí mocí. Nejde o to napodobovat čin, který je výlučný a nemusí ve své konkrétnosti odpovídat silám a založení každého. Můžeme ale porovnat své vlastní malé oběti s tím, čeho je člověk schopen. Jan Palach, Jan Zajíc, Polák Ryszard Siwiec a neznámý muž, který se na náměstí v Pekingu postavil sám proti koloně tanků a také ten jeden muž, který jako jediný nehajloval, když to dělali všichni kolem, matky rodin, které ukrývaly za války parašutisty, to jsou lidé, kteří budou vždycky světlem, které překonává tmu.

<http://blog.aktualne.cz/blogy/daniel-herman.php?itemid=33231>